

Бранислав Ђурђевић, УЛОГА ЦРКВЕ У СТАРИЈОЈ ИСТОРИЈИ СРПСКОГ НАРОДА, Сарајево 1964.

Најновијом књигом проф. Б. Ђурђевића попуњена је доста велика празнина у нашој историографији о значају цркве у развоју српског народа са закључно XVIII вијеком, кад је у ствари и престала историја јединствене српске цркве. Посебно је значајан начин излагања ове доста деликатне проблематике којој се углавном прилазило једнострано и без неопходне критичке оцјене важности свог друштвеног и политичког чиниоца у средњовјековној историји српског народа и у периоду турске власти. Свакако је разумљиво што је и то било у зависности од степена развоја наше историографије уопште.

Књига почиње освртом на историју српског народа, његове државе и цркве у средњем вијеку (под Немањинима и за вријеме пропадања државе). Потом је дат преглед борбе српске цркве за опстанак под турском влашћу, обнављање Пећке патријаршије (1557) и слабљење њеног положаја у доба кризе турског феудализма. Изложена су и колебања српске цркве у сукобу и борби с турском влашћу, као и њена улога у ис-

торији Црне Горе до краја XVII вијека. На крају је, послје изложених промјена у положају српског народа, приказано његово учешће (и цркве) у великом рату против Турске, слабљење и, најзад, укидање Пећке патријаршије.

Проф. Ђурђевић се, разумљиво, служио и резултатима ранијих истраживања (И. Руварица, В. Чубриловића, Р. Грујића, Ј. Радоњића и др.). У овом раду је дат и критички осврт на прву књигу Историје српске православне цркве коју је у емиграцији објавио Ђ. Слијепчевић 1963. године. По знавањем историјских чињеница и научним приласком проблему утврђивања стварне друштвене и политичке улоге српске цркве, посебно у периоду турске власти о којему је овдје највише и написано, писац је показао потребну објективност и на тај начин, с обзиром на опасност „које излазе из идеолошког става према религији“, успјешно извршио врло деликатан задатак. Аутор истиче да је, што се овог питања тиче свакако најтеже објаснити улогу српске цркве у формирању српског народа.

Ђ. П.

НЕРЕТВА, књ. 1, 2, 3 — Београд 1965.

Недавно је београдски Војноиздавачки завод у својој библиотеци „Из ратне прошлости наших народа“ објавио зборник радова у три књиге под насловом „Неретва“. Од стране непосредних учесника обрађена је ту „једна од најславнијих и најхуманијих битака“ — битка на Неретви, гдје је поред судбине Ударне групе и Врховног штаба

рјешавана и судбина око 4.000 нацих рањеника и тифусара.

Ова едиција обрађује дјјства Ударне групе Врховног штаба, која је непосредно учествовала у бици и нахуманијих битака — битка дјјствујући по унутрашњим правцима, не само извуче из оперативног окружења и спасе рањенике већ и да нанесе озбиљне губитке